

VANHUSNEUVOSTON LAUSUNTO JÄRJESTÖYHTEISTYÖN TIEKARTASTA JA JÄRJESTÖAVUSTUSTEN MUUTOKSISTA

Vanhusneuvosto kiittää mahdollisuudesta lausua, vaikka eläkeläisjärjestöt puuttuvatkin niin tiekartasta kuin järjestöneuvottelukunnastakin. Eläkeläisjärjestöillä kuitenkin on valtakunnallinen yhteisjärjestö EETU ry, joka mm. vastaa järjestöjen yhteisestä edunvalvonnasta, joten päällekkäisestä työstä edunvalvonnassa meitä ei voida syyllistää.

Eläkeläisjärjestöt jäivät ulos avustuksia myönnettäessä vuodelle 2024. 10 vähimmäiskriteeriä, jotka silloin lueteltiin myöntämisperiaatteina, olivat sellaisia, jotka eläkeläisjärjestöt täyttävät. Kyseessä oleviin järjestöihin pätee liittymis- ja kokoontumisvapaus. Toiminta on kaikille avointa eikä se ole kaupallista, eikä siis kilpailua vääristävää. Tarjoamamme palvelut täydentävät kuntien ja hyvinvointialueen ikääntyneen väestön hyvinvointia ylläpitävää toimintaa. Valtaosa järjestöistä (yhdistyksistä) toimii yhden kunnan tai sen osan alueella. Täten toiminta saadaan koko hyvinvointialuetta kattavaksi ja suuri osa ikääntyneistä hyvinvointialueella toimintojen piiriin.

Eläkeläisjärjestöjen toiminta on aina käytännössä ja sääntöjensä perusteella edistänyt terveyttä, hyvinvointia ja toimintakykyä sekä poistanut yksinäisyyttä ja parantanut toimintaan osallistuvien henkistä jaksamista. Tämä on selvitetty useissa tutkimuksissa. Paikalliset eläkeläisyhdistykset toimivat täysin vapaaehtoisvoimin toisin kuin esim. useimmat potilasyhdistykset. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella toimivien valtakunnallisten eläkeliittojen paikallisyhdistysten avustukset tuleekin eriyttää muusta järjestötoiminnasta omaksi kokonaisuudekseen.

Avustusten pisteytysjärjestelmä

Järjestelmän pitää olla läpinäkyvä, selkeä ja yksityiskohtaisesti ohjeistettu hakijayhdistyksille. Ehdotus korostaa järjestöjen yhteistyötä ja maantieteellistä laajuutta tavalla, joka sopii esim. alueellisille potilasjärjestöille, mutta ei paikallisille eläkeläisjärjestöille.

LAHELLA.FI on liian keskeisellä asemassa arvioitaessa järjestöjen avustushakemuksia. Nyt sillä on pisteytyksessä liian suuri asema. Hakemusten perusteellinen ja

pisteytysjärjestelmän ohjaama täyttäminen ratkaisee enemmän kuin järjestön todellisella toiminta kentällä. Raportoinnin tulee olla lomakepohjainen ja tavallisella järjellä ymmärrettävä.

Ylimääräistä byrokratiaa ja raportoinnin monimutkaisuutta tulee välttää. Hyvin moni yhdistys toimii ilman palkattua työvoimaa eikä hallinnointi ole niiden päätarkoitus vaan käytännön työ, jolla yksinäisyyttä vähennetään ja terveyttä edistetään.

- **Miten järjestöyhteistyön keinoin vaikuttavasti edistetään alueen väestön hyvinvointia ja terveyttä?**

Eläkeläisjärjestöjen kaikki toiminta perustuu hyvinvointialueella asuvien ihmisten tapaamiseen mm. erilaisten harrastusten, kulttuuritapahtumien ja liikunnan muodossa. Ne kaikki edistävät tutkitusti ihmisten hyvinvointia ja terveyttä ja siten tukevat Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen laissa säädettyä tehtävää.

Kansalaisjärjestöt ovat keskeinen toimija, kun kyse on etenkin ikääntyneen väestön hyvinvoinnin ja terveyden säilyttämisestä ja edistämisestä. Eläkeläisjärjestöillä on sisäisen järjestökenttensä moninaisuudenkin takia kattava kontakti kunnan ikääntyneeseen väestöön. Pystyäkseen toimimaan ja täyttämään tavoitteena olevan tehtävänsä tarjota monipuolista ja virkistävää toimintaa, järjestöt tarvitsevat sekä tiloja että taloudellista tukea.

Eläkeläisjärjestöt totuttelevat käyttämään lähellä.fi-kanavaa toiminnastaan tiedottamiseen. Ainakin toistaiseksi se tarjoaa kuitenkin kanavan ennen kaikkea seniori-infon työntekijöille. Täten he pystyvät tiedottamaan asiakkailleen tarjolla olevasta toiminnasta. Toinen tätä kautta tietoa saava ryhmä ovat nuoret eläkeläiset. Kokemuksemme mukaan 75+ikäiset yksinäisyydestä ja/tai masennuksesta kärsivät eivät tätä kanavaa juurikaan löydä.

Valtakunnallisten eläkeläisjärjestöjen paikallisyhdistyksillä on jo nykyisin käytössään (lähellä.fi- sivustoon verrattavat) omat kaikille avoimet olevat nettisivustonsa, josta kuka tahansa voi seurata paikallisyhdistyksen omat tapahtumat, joihin kuka

tahansa voi osallistua, piirin tapahtumat sekä valtakunnalliset tapahtumat.

Ei ole perusteltua jättää nämä järjestöt 3 pistettä toisia hakijoita vähemmälle, jos ne eivät sitoudu lähellä.fi:iin.

- **Mitkä hyvinvointisuunnitelman painopisteet ja tavoitteet koetaan merkittävimiksi järjestöavustusten kohdentamiseksi kohderyhmällemme?**

Eläkeläisjärjestöjen painopisteinä toiminnassaan ovat hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen, terveiden elintapojen tukeminen ja mielen hyvinvoinnin vahvistaminen. Voimme siis todeta, että hyvinvointialueen painopisteet käyvät hyvin yhteen meidän painopisteidemme kanssa. Meillä on vuosikymmenien kokemus työstämme emmekä tarvitse siihen järjestöneuvottelukunnan avustusta. Meille tärkeää on yhteistyö kuntiemme HYTE-jaostojen kanssa niin, että siellä päätöksentekijät tuntevat ikääntyneen väestön tarpeet.

- **Järjestöavustusten kohdentamiseksi ehdotettujen muutosten arvioituja vaikutuksia kohderyhmään?**

Eläkeläisjärjestöt eivät lähtökohtaisesti koe toisiaan kilpailevina järjestöinä. Niistä voidaan kuitenkin tukea vinoutuneesti kohdentamalla saada sellaisia (esim. tarjoamalla jollekin ilmaiset toimitilat, toiselle ei vuokratukea).

Ikääntyneen väestön fyysisen ja henkisen terveyden kohentaminen on järjestöjemme toiminnassa keskeisessä asemassa. Toimintamme perustuu vapaaehtoisuuteen, joten toimitilat ovat se keskeinen tarve. Olkkari- toimintaa vastaavaa meiltä löytyy ilman palkattua henkilökuntaa.

Yleisavustus on meille tarkoituksenmukaisin avustusmuoto, sillä se voidaan kohdentaa kulloistenkin tarpeiden mukaisesti

Järjestöyhteistyön kehittäminen Länsi-Uudellamaalla

Järjestöyhteistyön toteuttamiseksi Länsi-Uudellamaalla on tarpeellista kehittäminen pohjaksi kartoittaa, tehdä ja selvittää

- kaikkien vapaaehtoistoimijoiden toimintaan (myös eläkeläisyhdistysten) osallistuvien määrä

- toimintoja järjestävien vapaaehtoistoimijoiden määrä hyvinvointialueella ja kunnissa
- erilaisten kerho- ja ryhmätoimintojen määrä ja monipuolisuus
- hyvinvointialueen yhteistyössä kuntien kanssa neuvotella ja selkiyttää vastuunjako eläkeläisyhdistysten toiminnan tukemisessa (tilakysymykset ja toimintojen avustaminen)

Vanhusneuvoston mielestä Länsi-Uudellamaalla tulisi keskittyä ensisijaisesti turvaamaan ja tukemaan alueella jo vuosikymmeniä toimineita yhdistyksiä (myös eläkeläisyhdistyksiä) työssään, joka vapaaehtoistoiminnassaan on laajaa ja kustannustehokasta eikä koskaan tule korvattua julkisella viranomaistoiminnalla.

Vanhusneuvoston mielestä eläkeläisjärjestöjen toimintaa väheksytään.

Länsi-Uudenmaan vanhusneuvosto

Olli Männikkö
Puheenjohtaja

Mirja Janérus
1. varapuheenjohtaja

Kaj Sjöblom
2.varapuheenjohtaja

Jakelu

LUVN Tulevaisuus- ja kehittämislautakunta
Markus Syrjänen (Konsernipalvelujohtaja)
Pilvi Österman (Yhdyspintapäällikkö)

PL 33, 02033 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

PB 33, 02033 Västra Nylands välfärdsområde

luvn.fi